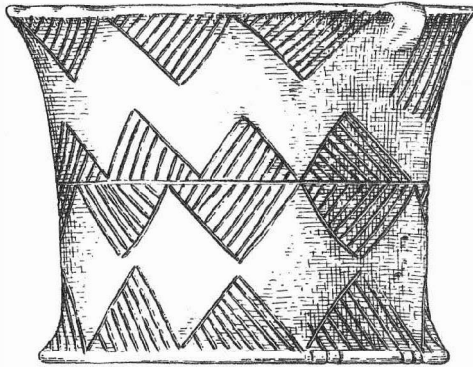

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1982

BRNO 1984

je do značné míry pravděpodobné, že jde o další nález z téhož protoúnětického pohřebiště.

Poznámky:

- 1 Za konzultaci nálezů děkuji dr. J. Ondráčkovi.
- 2 J. Ondráček, Časné únětická kultura na Moravě a problém jejího vzniku, rkp. kand. disertace, Brno 1964, 103, 107.
- 3 J. Říhovský, Hrob ze Žerotice a z Oslavan na Moravě, AR VIII, 1956, 774-776.

Fund von protoúněticer Keramik aus Žerotice / Bez. Znojmo/. In Žerotice hat man bei der Sandförderung den Teil eines protoúněticer Gefäßes mit Resten einer geritzten Verzierung mit Spuren von weisser Inkrustation gefunden. Es ist wahrscheinlich, dass es sich um einen weiteren Fund aus dem bereits früher festgestellten protoúněticer Gräberfeld in der Flur "Za kostelem" handelt³.

GRUBE DER ÚNĚTICER KULTUR IN BRNO

/Bez. Brno-město/

Stanislav Stuchlík, AÚ ČSAV Brno

Bei Bauherrichtungen am Platze des 25. Februars in Brno störten im Frühjahr 1982 Angestellte des durchführenden Unternehmens eine Grube der Úněticer Kultur. Das gestörte Objekt befand sich ungefähr 5 m nordöstlich von dem Gebäude Nummer 12 /Bierstube Špalíček/. Die Grube entdeckten Dr. A. Medunová und Dr. B. Novotný, die auch einen Teil des keramischen Materiales bargen. Es handelt sich um Scherben von grossen groben Vorratsgefässen und Töpfen, die laufend während der ganzen älteren Bronzezeit vorkommen und man kann sie näher chronologisch nicht klassifizieren. Die Grube war teilweise durch rezente Baueingriffe gestört worden. Die Rettungsgrabung des übrigen Teiles konnte nicht mehr durchgeführt werden, weil das Objekt fast augenblicklich zugeschüttet wurde.

DEPOT BRONZŮ ZE ŠARATIC

/okr. Vyškov/

Jana Stuchlíková, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 8/

Roku 1936 vykopali dělníci při hloubení studní v Šaraticích - trať "Kalužiny" několik bronzových předmětů. Naleziště je situováno v místech na rozhraní katastrů obcí Šaratic a Otnice, nedaleko Otnického potoka a v blízkosti či snad přímo u zřídla známé minerální vody. Nálezy, které mají charakter depotu, získal Ant. Mikolášek z Brna /zemřel 1972/, tehdejší zaměstnanec akciové společnosti Šaratice. Dnes jsou v majetku jeho dcery, p. M. Babánkové, jež soubor zapůjčila pracovníkům AÚ ČSAV v Brně k dokumentaci a odbornému zpracování. Depot sestává ze čtyř bronzových hřiven a dvou spirálovitých náramků, z nichž jeden je druhotně rozlomený na dvě části. Bližší nálezové okolnosti nejsou známy, avšak vzhledem ke složení nálezů lze předpokládat, že uvedené předměty tvoří jeden celek. Pro tento předpoklad svědčí i to, že stupeň dochování jednotlivých kusů i druh patiny jsou naprosto stejné.

Popis nálezů:

Čtyři bronzové hřivny s roztepanými konci svnutými v očko, z nichž jedna je druhotně deformovaná. Dvě mají kruhový tvar a největší hřivna je slabě oválného tvaru. Všechny jsou na průřezu kruhové, patří tedy Hájkovu typu B¹. Na rozdíl od řady jiných depotů, kde se častěji objevují hrubší a nepravidelně formované hřivny², jsou popisované exempláře poměrně tenké a pečlivě vypracované. Váha hřiven se pohybuje od 195 do 205 gramů. Dva spirálovité náramky stočené z plochého bronzového pásku čoučkovitého průřezu o $\varnothing 0,6-0,7$ cm. Oba mají po 12 závitěch.

Spirálovité náramky tohoto druhu jsou na Moravě a v přilehlém Dolním Rakousku známy především z depotů a jsou častým průvodním materiálem hřiven³. Tato skutečnost také ukazuje na jejich funkci polotovaru, určeného k dalšímu zpracování⁴. Náramky s menším počtem závitů /nejčastěji 3-7/, t. zn. již hotové výrobky, se dosti často vyskytují na mladších únětických pohřebištích. Hřivny a spirálovité náramky se společně vyskytly na Moravě celkem v osmi depotech, většinou ještě s dalšími druhy bronzových předmětů⁵. Pouze depot z Moravského Krumlova se skládá, obdobně jako šaratický, ze dvou hřiven a tří spirálovitých náramků⁶.

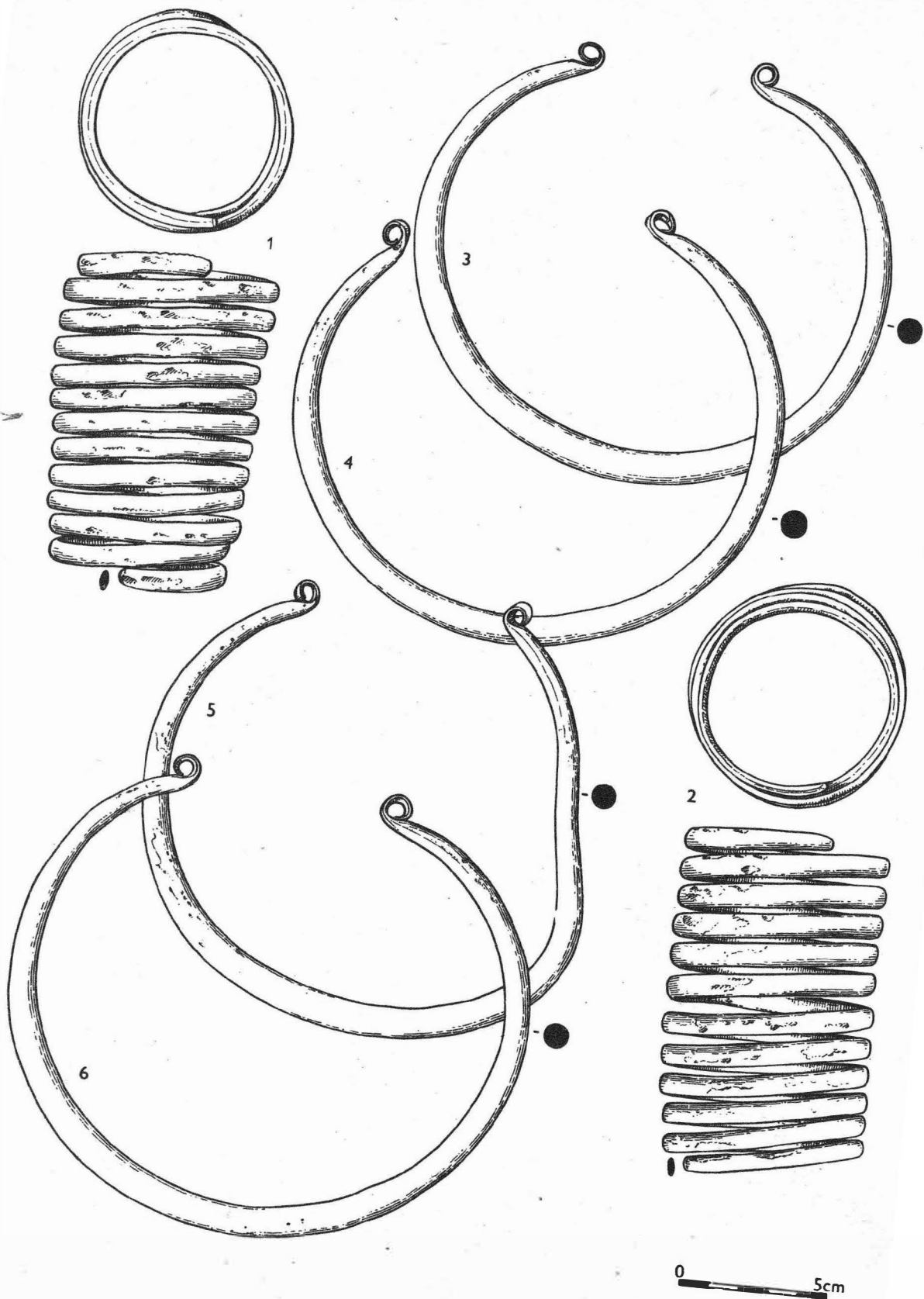
Na základě doprovodných nálezů je masový výskyt bronzových hřiven bezpečně v našem prostředí datován do vyspělé fáze únětické kultury ve stupni R BA₂. Některé nálezy patrně přísluší materiálovému fondu věteřovské skupiny maďarovsko-věteřovské kultury, takže mohou časově patřit i na počátek stupně R BB₁⁷. Zařazení většiny nálezů hřiven do vyspělého období únětické kultury potvrzují rovněž hrobové celky s hřivnami⁸. Spirálovité náramky jsou hojně zejména v únětické kultuře, nevází se však výhradně na její sídelní oblast, ale nacházejí se na rozsáhlém území celé Karpatské kotliny. Náleží k tvarům, které, byť v poněkud pozmeněné formě, přežívají značně dlouhou dobu⁹.

Co se týče přesnějšího chronologického postavení našeho depotu, můžeme jej spíše přiřknout únětické kultuře než následujícímu věteřovskému období. Záchytným bodem tohoto zjištění je zejména fakt, že spirálovité náramky nebyly doposud ve věteřovském prostředí zaznamenány. Vycházet z hustoty starobronzového osídlení popisované oblasti téměř nelze, neboť je zde známa řada únětických i věteřovských lokalit. Přece však únětické osídlení se zdá být intenzivnější. Přímou katastrofou Šaratic v trati "Padělky za humnama", která se nachází nedaleko naší lokality, bylo zjištěno únětické pohřebiště a z obce pocházejí i sporadické sídlištní nálezy¹⁰. Další sídlištní i hrobový materiál je zaznamenán rovněž z okolních vesnic /Hrušky, Křenovice, Otlice, Újezd u Brna, Zbýšov/¹¹. Věteřovská sídliště z této oblasti byla zjištěna v Újezdu a v těsné blízkosti Otlic /kat. obce Lovčičky/¹².

Poznámky:

- 1 L. Hájek, Jižní Čechy ve starší době bronzové, PA XLV, 1954, 141.
- 2 J. Ondráček, Únětické pohřebiště u Rebešovic na Moravě, Sb ČSSA 2, Brno 1962, 78.
- 3 J. Ondráček, Časné únětická kultura na Moravě a problém jejího vzniku, rkp. kand. disertace, Brno 1964, 208; týž, Depot z Prušánek a únětické hřivny na Moravě, PVM I, 1958, 24.
- 4 J. Ondráček, Sb ČSSA 2, Brno 1962, 79, pozn. 178.
- 5 K. Tihelka, Hort- und Einzelfunde der Úněticer Kultur und des Věteřover Typus in Mähren, FAM IV, Brno 1965, Taf. 29.
- 6 J. Ondráček, PVM I, 1958, 40; K. Tihelka, op. cit., 23.
- 7 M. Novotná, K problematice původu hřivien, Sb FFUK, Musica XII, 1961, 41; J. Ondráček, op. cit., 26-27.
- 8 J. Ondráček, op. cit., 29.
- 9 M. Novotná, op. cit., 39-40.
- 10 Nálezová zpráva č.j. 29/48 v archivu AÚ ČSAV Brno; záznam v archivu AÚ Praha, č.j. 1523/37.
- 11 Podle: K. Tihelka, Moravská únětická pohřebiště, PA XLIV, 1953, 229 ad.; S. Stuchlík, Sídlíště únětické kultury na Moravě, rkp. dipl. práce, Brno 1969; nálezové zprávy v archivu AÚ ČSAV Brno.
- 12 Nálezové zprávy č.j. 2335/76 a č.j. 1308/82.

Bronzedeapot aus Šaratice / Bez. Vyškov/. Im Jahre 1936 hat man in Šaratice - Flur "Kalužiny" einige bronzene Gegenstände ausgegraben, die den Charakter eines Depots haben. Die Funde gewannen heute bereits verstorbene Ant. Mikolášek aus Brno. Durch Vermittlung seiner Tochter wurden sie im AI ČSAV Brno dokumentiert und bearbeitet. Nähere Fundumstände sind nicht bekannt. Das Depot besteht aus vier Bronzebarren, von denen der eine etwas deformiert ist, und aus zwei Spiralartringen, die aus einem flachen bronzenen Streifen gedreht sind. Aufgrund der Zusammensetzung des Befundes und der gleichen Erhaltungstufe aller Exemplare können wir voraussetzen, dass die angeführten Gegenstände einen Komplex bilden. Barren zusammen mit Spiralartringen kamen in Mähren bisher in acht Fällen vor⁵. Die nächste Analogie des Depotes aus Šaratice ist der Verwahrfund aus Moravský Krumlov, der aus zwei Barren und drei Spiralartringen bestand⁶. Was eine genauere chronologische Einreihung des beschriebenen Depots betrifft, scheint es wahrscheinlicher, dass es eher in den Rahmen der Úněticer Kultur, als der darauffolgenden Věteřov Gruppe gehört. Spiralartringe wurden bisher im Věteřov Milieu nicht festgestellt. Aus Šaratice und Umgebung ist eine Reihe von Úněticer sowie Věteřov Lokalitäten bekannt, allerdings ist die Úněticer Besiedlung intensiver. Direkt am Kataster von Šaratice hat man ein Úněticer Gräberfeld entdeckt und aus der Gemeinde stammen auch sporadische Siedlungsfunde¹⁰.

Obr. 8
 Šarátice /okr. Vyškov/. Depot bronzů únětické kultury. - Bronzedepot der Úněticer Kultur.

PŘEHLED VÝZKUMU 1982

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě: hmoždíř jevišovické kultury ze Svitávky /okr. Blansko/
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 400 kusů - neprodejné